nega veselega praznika na način, kakor ga je nasvetoval Popotnikov dopisnik. V ta namen je treba ukreniti kaj stalnega, kar ostane v spomin na ta veseli dan na vekov veke neizpremenjeno. To bode ostala tudi „Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem", kojo je ustanovilo „Slov. učit. društvo." „Zaveza" deluj torej na to:

1.) Da si ustanove v proslavo cesarjeve 50letnice tudi Štajerci in Primorci jednako ustanovo.

2.) „Zaveza" ukreni v proslavo in trajen spomin 50letnega vladanja cesarja Franc Jožefa I. vse potrebno, kakor vé in zná, da se zagotovi „Knjižnici za mladino" stalna bodočnost.

3.) „Zaveza" stori potrebne korake, da se ustanové po vseh slovenskih pokrajinah **„dijaški domovi"** (Studentenheime) za učiteljske otroke, kakoršne imajo že davno vpeljane na Češkem.

4.) „Zaveza" pozivlji posamezna, k nji pripadajoča učiteljska društva, da vsako tudi zase na primeren način proslavlja cesarjevo 50letnico; n. pr. s koncerti v korist „Cesar Franc Jožefove ustanove za učiteljske sirote" ali v korist „konviktu", ali kaj podobnega. In če se to zgodi, bode slovensko učiteljstvo, oziroma „Zaveza" lepše in koristneje praznovala cesarjevo 50letnico, kakor vsak drugi stan, oziroma društvo. Na delo!

Toliko z dobrim namenom za dobri namen.

Pedagogiško društvo v Ljubljano!

V številki 5. z dné 10. sušca t. l. je prijavil „Popotnik" nasvete, kako preosnovati med drugimi tudi „Pedagogiško društvo".

Ker se nam zdi preosnova in premeščenje tega društva pred vsem potrebno, pozdravljamo iz srca to misel, katero goji in je tudi že sicer izrazilo več odličnih pedagogov.

Dokler je bival predsednik „Pedagogiškega društva", g. Fr. Gabršek, v Krškem, nismo hoteli priti javno s tako zahtevo. A zdaj, ko se je preselil v Ljubljano, ni ovire, da se preseli tudi sedež društva.

Zato pozivljamo g. predsednika, da skliče občni zbor „Pedagogiškega društva" v kratkem v Ljubljano. Pri tem zboru naj se potem ukrene, kar je treba za preosnovo.

Najpriličnejši čas za zborovanje bi bil letošnji binkoštni torek.

Ko bi pa sedanji odborniki na Dolenjskem stavili tej nameri kake zapreke, sestavi naj g. predsednik poseben osnovalni odbor ter skliče na binkonštni torek osnovalni zbor v Ljubljano, pri katerem naj se ustanovi novo „Pedagogiško-književno društvo“. Na ta način se stvar najhitreje reši in v pravi tir spravi.*) **Več udov.**

Ustavoznanstvo.

(Spisal **Fr. Orožen.**)

E.

Od pragmatične sankcije do Franc Jožefa I.

(1713—2. grudna 1848).

3. Avstrijske notranje razmere od l. 1806. do Ferdinanda I. (l. 1835.).

(Dalje.)

Cesar Franc I. je popolnoma zaupal Metternichu. Bil pa je dober oče svojim narodom, ki so ga zelo ljubili. Učenjakov in pisateljev pa tudi ni maral. V Ljubljani so se mu poklonili l. 1821. profesorji, katerim je rekel: „Med ljudstvom se širijo nove misli, katerih nikdar ne bodem odobraval. Ostanite pri starem redu, ki je še vedno najboljši! Našim prednikom se je pri tem dobro godilo, zakaj se ne bi tudi Vam? Ne potrebujem učenjakov, temuč le pridnih državljanov in takó mi vzgajajte mladino. Kdor meni služi, úči, kar jaz zahtevam. Kdor se pa bavi z novotarijami, pojdi, kamor mu drago, drugače ga pa zapodim.“

Na Dunaju so bile tri dvorske pisarne za višjo upravo našega cesarstva in sicer je jedna upravljala Ogersko s Hrvatsko, druga Erdeljsko in tretja druge dežele. Poseben dvorski urad je sestavljal letni proračun in skrbel za potrebne dohodke. Vojaštvo je bilo podrejeno dvorskemu vojnemu svetovalstvu, za druge zadeve so pa bile posebne dvorske oblasti.

Na Ogerskem so bile leta 1811. burne seje v požunskem deželnem zboru. Madjari so se borili za svojo staro ustavo ter jo končno tudi ohranili. Ker so se upirali ukazom dunajske vlade, cesar do

*) Pooblaščeni smo prijaviti, da prosi g. Gabršček vse člane in druge gg. tovariše in tovarišice, naj mu blagovolijo (na učiteljišče v Ljubljani) takoj po dopisnicah naznaniti, se-li strinjajo s preosnovo in premeščenjem „Pedagogiškega društva“, oziroma z osnovanjem novega društva, in kdaj bodi zborovanje.

Ker je želeti, da se novo društvo najtesneje oklene okrajnih učiteljskih društev, naj se blagoizvolijo tudi ista izjaviti istim pôtem o gornji preosnovi. *Uredništvo.*